

Arnold en Brenda van Dee

In korte tijd maakte het bedrijf van Arnold en Brenda van Dee uit IJzendoorn een flinke groeispurt. Tot 2008 molken de Betuwse melkveehouders dertig koeien, nu gaan er dagelijks zeventig koeien door de melkput.

Aantal koeien:	70
Aantal hectare:	40
Rollend jaargemiddelde:	10.038 4,64 3,66
Dierdagdosering:	2

Salomodochter Toosje 20 veroverde de Vaarzentitel op de CRV Koe-Expo en op de HHH-show

Arnold en Brenda van Dee

Dankzij de nieuwe stal zijn de koeien vitaler

De grupstal is nu in gebruik door het jongvee

Betuwse melkveehouders Arnold en Brenda van Dee verkochten quotum, bouwden nieuwe ligboxenstal en leasen nu zes ton melk

Buiten de gebaande paden

Anders dan anders. Zo is de aanpak van Arnold en Brenda van Dee uit IJzendoorn het best te kwalificeren. Ze gebruiken 85 procent jonge stieren, slaan bij meer dan de helft van de koeien de droogstand over en leasen zes ton melk.

tekst Inge van Drie

De linten hangen nog in de keuken. Met Toosje 20 stonden Arnold (45) en Brenda (36) van Dee in 2011 flink in de schijnwerpers. Twee keer veroverde de Salomovaars een kampioentitel: op de CRV Koe-Expo en op de HHH-show. 'Goed voor de klantenbinding', zegt Van Dee, die in IJzendoorn zeventig roodbontkoeien melkt en veertig hectare in gebruik heeft.

Parastatus 10

Jaarlijks verkoopt Van Dee zo'n negentig procent van zijn stierkalveren voor natuurlijke dekking. Afgelopen jaar waren dat er 29. Verkocht op een leeftijd van tien à elf maanden houden ze de post omzet en aanwas op de balans hoog. 'Ik beschouw het winnen van een kampioentitel als een verlengstuk van onze bedrijfsvoering. Het is een mooie manier om jezelf in beeld te brengen bij je afnemers.' Van Dee noemt als voorbeeld een melkveehouder uit de kop van Groningen die – ongezien – al vijf stieren van hem afnam. 'Na de keuring belde hij ons

op. "Nu heb ik er eindelijk een gezicht bij", zei hij.'

De melkveehouders uit de Betuwe hebben een vaste groep afnemers, maar adverteren soms ook op Marktplaats. De vraag naar hun stiertjes danken ze niet alleen aan de goede productieresultaten van de koeien – het rollend jaargemiddelde lag afgelopen jaar op 10.038 kg melk met 4,64% vet en 3,66% eiwit. Veehouders komen ook af op de hoge gezondheidsstatus van de veestapel. Van Dee, nog de enige veehouder in een straal van een kilometer om zijn bedrijf, is gecertificeerd vrij van ibr, bvd, leptospirose en salmonella en heeft de onverdachtstatus voor neospora én parastatus 10. 'Voor de bloed-, mest- en melkmonsters die ik jaarlijks moet nemen om deze gezondheidsstatussen te behouden ben ik elk jaar ongeveer duizend euro kwijt. Dat kan in mijn geval uit, omdat er simpelweg vraag is naar stieren met een hoge gezondheidsstatus.' De klantenkring van de familie Van Dee beperkt zich niet tot melkveehouders

met roodbonte koeien. 'De helft van de stiertjes gaat naar veehouders met zwartbonte koeien, juist vanwege die gezondheidsstatus.' Als vicevoorzitter van het Platform Roodbont trekt Van Dee die lijn graag nog breder. 'Roodbont heeft een plek verworven in Nederland. Een roodbontfokker gebruikt tegenwoordig geen zwartbontstieren meer. Andersom gebeurt dat wel: zwartbontveehouders zetten wel roodbontstieren in.'

85 procent jonge stieren

De niet-alledaagse bloedvoering in de veestapel vormt voor de kopers geen struikelblok. Al jaren gebruiken de melkveehouders relatief veel proef- en inmiddels genomicsstieren. 'We hebben bijvoorbeeld proefperiodedochters van Curtis, Henson, Stadel en Lambiek gehad die meeliepen in een dochtergroep.' Het percentage jonge stieren dat het paar inzet, neemt bovendien eerder toe dan af. 'We gebruiken nu voor 85 procent jonge stieren. Ik kan daardoor gemakkelijker stieren met een wat andere bloedvoering kiezen, de rietjes kosten minder dan 7,5 euro en ik denk dat ik er sneller op vooruitga.' De cijfers geven Arnold en Brenda geen ongelijk. Voor productie draaien de melkveehouders mee in de top, terwijl hun koeien voor exterieur met gemiddeld 83,6 punten zijn ingeschreven. 'Van mijn kant geen kritische geluiden over genomic selection. Ik ben er enthousiast over; het werkt positief op ons bedrijf.'

De nieuwe stal heeft een geïsoleerd dak

De boxen zijn gevuld met paardenmest

De gezondheidsstatus is hoog

Van Dee selecteert de stieren wel zorgvuldig. 'Ik gebruik het liefst stieren die hoger dan 110 scoren voor exterieur. Ik kijk goed naar de opbouw van de fokwaarde. Voorhand, achteruierhoogte, vooruieraanhechting en kruisligging vind ik belangrijke kenmerken. Ook de kilo's vet en eiwit houd ik goed in de gaten. Daar let ik meer op dan op gehalten. Als je daar te veel op selecteert, loopt het aantal liters terug.'

Vijf rietjes per stier

Ook spreidt Van Dee bewust zijn stierkeus. 'Meestal koop ik vijf rietjes per stier, bij een enkeling loopt dat op naar tien.' Van Dee gebruikt voornamelijk roodbontstieren, af en toe zet hij een roodfactorstier in. 'Maar dan moeten ze wel heel hoog scoren. Liever benut ik de roodbonte zonen van zo'n stier. Zabing heb ik bijvoorbeeld niet gebruikt, maar ik heb al wel vijftien rietjes van zijn zonen verspoten.'

De afstamming van Toosje 20 is een mooi voorbeeld van het beleid van de familie Van Dee. Wie de stamboom van de met 88 punten ingeschreven dochter van Lowlands Salomo (v. Classic) – die zelf drachtig is van Molenkamp Sam, ook een genomicsstier – tot vijf generaties diep uitpluist, vindt slechts één fokstier. Dat is Faber, vader van de inmiddels vijf keer gekalfde en met 89 punten ingeschreven Toosje 15. Voor haar maakt Van Dee een uitzondering. 'Ik wil haar insemineren met geseekt sperma van Acme. Tot nu toe is Toosje 20 haar enige vrouwelijke nakomeling en ik wil heel graag nog een vaarskalf van haar.'

Hoever plezier Van Dee ook beleeft aan de fokkerij, hij is ook de eerste om het belang ervan te nuanceren. 'Ik til niet zo zwaar aan mijn hele stierkeuze. Het management en de huisvesting hebben uiteindelijk meer invloed.'

Die huisvesting is sinds 2008 aanzienlijk verbeterd. In dat jaar bouwden de Van Dees een ligboxenstal. 'We molken nog op een grupstal. Daar konden we maximaal dertig koeien houden. De koeien moesten om de beurt liggen, zo smal waren de standen.' In de nieuwe stal, met een geïsoleerd dak en paardenmest in de boxen, is plek voor maximaal negentig koeien. Tot een productiestijging leidde het nieuwe onderkomen niet. 'Vier jaar geleden molken we gemiddeld ook al 10.000 kg melk per koe, maar de koeien zijn nu vitaler en het beenwerk blijft beter. We merken ook dat we het celgetal beter onder controle kunnen houden – dat ligt nu rond de 180.000 cellen per milliliter – en minder medicijnen nodig hebben. Bovendien is ons eigen welzijn verbeterd. Werken in een ligboxenstal is fysiek lang niet zo zwaar als in een grupstal.'

Zes ton leasen

Van Dee is niet bang om buiten de gebaande paden te gaan. Om de ligboxenstal te kunnen bouwen, verkocht hij in 2007 zijn quotum van 200.000 kg melk. 'We wilden een sprong maken. Ons bedrijf bestond op dat moment uit 350 schapen en 30 melkkoeien. Ons hart ligt meer bij de koeien. Een nieuwe stal én de aankoop van quotum gefinancierd krijgen, was geen optie. Daarom hebben we het quotum verkocht.'

De melkveehouders leasen nu bijna al hun melk. Afgelopen jaar produceerden de koeien zes ton melk. Op dit moment zijn er zeventig koeien aan de melk en de ambitie is doorgroeien naar negentig stuks. 'Door voor leasen te kiezen blijven we het meest flexibel. Pas in 2015 kunnen we zeggen of we het goed hebben gedaan.'

De groei van de veestapel komt volledig uit eigen aanfok. Van Dee houdt alle

vaarskalveren aan en probeert zijn koeien zo oud mogelijk te laten worden. 'De koeien moeten wel wat opgeleverd hebben voor ik ze afvoer. We hebben een paar jaar onder de tien procent vervanging gescoord. In 2008 hebben we vier koeien afgevoerd, in 2010 twee. Gemiddeld halen we een vervangingspercentage van veertien.'

Non-stop melken

Van Dee noteert een gemiddelde tussenkalftijd van 401 dagen. Opmerkelijker is het dat de koeien gemiddeld slechts 21 dagen droogstaan, een ander voorbeeld van de eigenzinnige werkwijze van Van Dee. 'Ik heb het afgelopen jaar meer dan de helft van de koeien doorgemolken. Koeien die drie tot vier weken voor het kalven nog vijftien à achttien kilo melk geven, ga ik niet knijpen. Het voordeel voor zo'n koe is dat er minder wisselingen optreden. Het rantsoen verandert niet en de koe blijft gewoon in het koppel.'

Van Dee merkt op dat de koeien in kwestie in de volgende lactatie niet helemaal de top qua liters halen, maar wel hogere gehalten noteren. 'Bovendien zijn ze sneller tochtig en eerder drachtig, omdat ze minder last hebben van een negatieve energiebalans. Ik heb nu een aantal derdekalfsdieren die ik vanaf hun eerste kalving non-stop heb gemolken.'

Droogzetters gebruiken Arnold en Brenda nog amper, ook niet voor de koeien die ze wel droogzetten. '95 procent zet ik niet meer met antibioticum droog.' Het medicijngebruik is daardoor opvallend laag. Alleen voor tussenkalfwontsteking, longproblemen en enkele mastitisgevallen komen er nog antibiotica uit de kast. 'In 2007 zaten we op een dierdagdosering van 9,0, in 2010 scoorden we 3,7 en afgelopen jaar kwamen we onder de twee uit.'